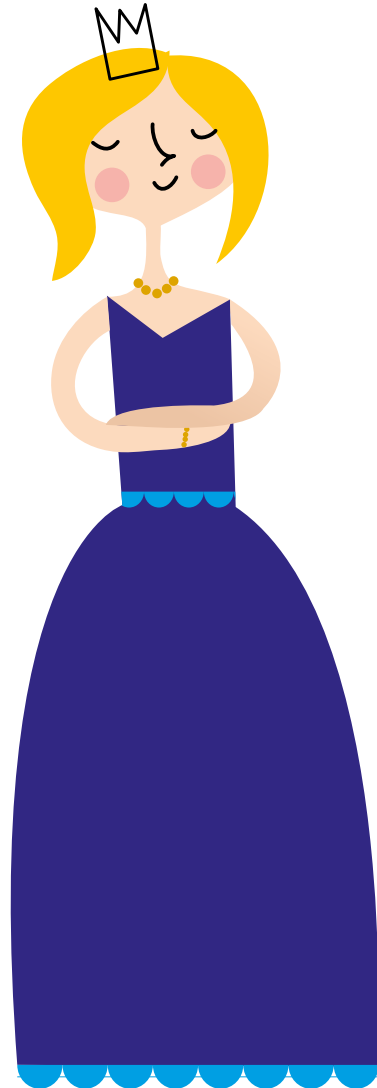
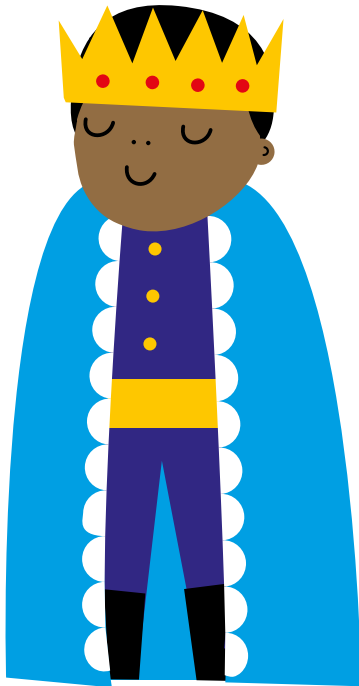

TEMA: VARJE BARNS RÄTT TILL DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

VEM BESTÄMMER?

VEM? BESTÄMMER

Vem bestämmer?

En av barnkonventionens fyra grundprinciper är artikel 12: varje barn har rätt att säga vad de tycker i frågor som berör dem, och vuxna har skyldighet att lyssna. I den här övningen får barnen dela med sig av sina åsikter genom en värderingsövning där barnen tar ställning till olika påståenden. Barnen får också dela med sig av sina åsikter om hur vi ska ta hand om vår jord. Övningen har tre teman: hemmet, förskolan/skolan, miljön/världen. Gör gärna övningen flera gånger med olika teman!

Från barnkonventionen

ARTIKEL 12

Varje barn har rätt att säga hur de vill ha det. Vuxna ska lyssna på barnet. Politiker, myndigheter och domstolar ska fråga barnen när de bestämmer något som gäller dem. Det kan vara om föräldrar ska skiljas och de inte är överens om var barnet ska bo. Då ska domstolen fråga både barnets föräldrar och barnet hur de vill ha det. Även pedagogerna i förskolan eller skolan ska fråga vad barnen tycker innan de bestämmer saker. Politiker ska fråga barn vad de tycker innan de fattar beslut.

RÄTTIGHET

Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet (artikel 12).

MÅL

Att fundera över barnets roll i familj, förskola/skola och samhälle.
Att samtala om barns deltagande.
Att ta reda på vad barnen önskar vara mer delaktiga i.

MATERIAL

En bild på ett barn och en bild på en vuxen.
En uppsättning per barn.
Ett alternativ till bilder är att ha leksaksdjur i två storlekar, en stor och en liten, som barnen får hålla upp.
Tomma vykort (klipp ut ur hårt papper).

Övning för barnen

Introduktion

Berätta för barnen om barnkonventionen. Använd gärna Pernilla Stafelt's bok *Alla barns rätt – En bilderbok om barnkonventionen* för att levandegöra konventionen för barnen. Beskriv att boken berättar om saker som barn behöver för att må bra och vara glada. En rättighet är något som ett barn behöver och har rätt till.

Fokusera på bilderna i boken som berättar om att varje barn har rätt att berätta hur det mår, vad det tycker och vad det vill. De vuxna ska lyssna till barnet och ta det på allvar.

10-15

Värderingsövning

Berätta att du kommer ställa frågor om vem som ska bestämma. Om barnet tycker att en vuxen ska bestämma ska de hålla upp bilden på en vuxen. Om de tycker att barnet ska bestämma ska de hålla upp bilden på ett barn. Om de tycker att barnet och de vuxna ska bestämma tillsammans håller de upp båda bilderna.

Nedan finns exempel på frågor du kan använda i värderingsövningen. Välj ett tema du vill fokusera på, exempelvis hemmet, förskolan eller miljön/världen. Välj de frågor som du tycker passar din barngrupp. Skriv gärna egna frågor!

Syftet med övningen är att lyfta fram barnets rätt till inflytande och medbestämmande i sin vardag och att vuxna ska lyssna till barnets tankar och åsikter då de fattar beslut som rör barnet. Observera att syftet med övningen inte är att ge "rätt" svar på vad vuxna respektive barn ska bestämma om utan att ta reda på inom vilka områden barnen skulle vilja ha mer inflytande. När ni har fått reda på det kan ni börja undersöka djupare vilka önskemål barnen har och använda detta som underlag inför beslut som tas kring förskolans verksamhet. Kom ihåg att återkoppla till barnen, oavsett om det var möjligt att tillmötesgå önskemålen eller inte.

Exempel på frågor om hemmet:

- Vem ska bestämma när du ska berätta dina hemligheter?
- Vem ska bestämma när du ska äta?
- Vem ska bestämma vilka leksaker du ska leka med?

Öppen fråga om hemmet:

- Vad skulle ni vilja bestämma mer om hemma?

Exempel på frågor om förskola/skola:

- Vem ska bestämma vad ni ska göra i förskolan?
- Vem ska bestämma hur det ska se ut i förskolan eller på skolgården?

Öppen fråga om förskola/skola:

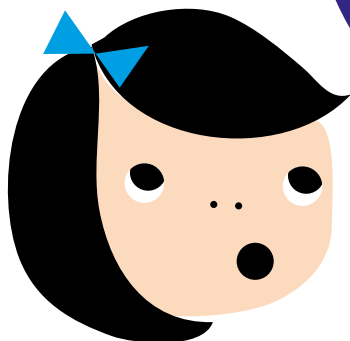
- Vad skulle ni vilja bestämma mer om i er förskola/skola?

Öppen fråga om samhället/världen:

- Vad skulle ni vilja bestämma mer om i världen?

Kort samtal om värderingsövningen:

- Finns det något rätt och fel svar på frågorna?
- Svarade alla likadant på frågorna?

*Fråga
vad jag
tycker*

Skaparverkstad

Låt barnen göra sin röst hörd på ett kreativt sätt. Visa en jordglob och prata om hur jorden och naturen tillhör alla människor. Hur vi tar hand om jorden och naturen påverkar om den mår bra eller dåligt. Fråga barnen hur de vill att vi ska ta hand om planeten jorden på ett bättre sätt. Gör en runda och låt var och en säga sin mening i lugn och ro. Berätta också varför det är så viktigt att barnen får vara med och bestämma; jorden tillhör ju även dem och de vuxna måste lyssna på hur barnen vill ha det för att jorden ska må bra i framtiden.

Låt barnen berätta hur de tycker att vi ska ta hand om planeten. Ge varje barn ett tomt vykort. Barnen kan välja om de vill måla eller rita, få hjälp att skriva ner en tanke, en sång eller annat. Barnen kan välja om de vill sätta upp vykortet på förskolan, ta med det hem eller skicka till någon som de vill påverka.

Avslutning

Avsluta med en runda där alla barn får berätta om sitt konstverk/vykort.

Övning för personalgruppen

Barnets rätt att komma till tals stadgas i barnkonventionens artikel 12. Vissa skulle hävda att det är den mest radikala artikeln i konventionen och kanske också en av de svåraste. Som tidigare har nämnts är den en av grundprinciperna i konventionen.

”Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.”

Frågor som brukar komma upp vid tolkning av artikel 12 är: Vem avgör hur moget barnet är? Ska barnet verkligen vara med och planera all vår verksamhet på förskolan? Hur gör jag om barnet uttrycker en vilja som jag anser går emot barnets bästa?

Gör värderingsövningen *Vem bestämmer* i personalgruppen? Ge alla deltagare ett litet och ett stort leksaksdjur, alternativt två kort med ett barn respektive en vuxen på. Välj ut ett antal påståenden från kategorin ”förskola/skola” i barnövningen eller lägg till egna. Sedan håller deltagarna upp kortet på den som de tycker ska bestämma. Diskutera efteråt om hur ni ser på artikel 12 i er verksamhet. Hur låter ni barnen komma till tals i frågor som berör dem? Vilka typ av beslut är barnen inkluderade i? Vilket betydelse tillmäter ni barnets åsikter i beslut ni tar?

